

TRC2 BÖLGESİ İÇİN EĞİTİM SEKTÖRÜ MEVCUT DURUM ANALİZİ

Selman DELİL¹

ÖZET

Bu çalışma TRC2 Bölgesinde (Diyarbakır, Şanlıurfa) kurulan KARACADAĞ KALKINMA AJANSI tarafından yapılan “TRC2 BÖLGESİ 2011-2013 BÖLGE PLANI” çalışması kapsamında hazırlanmıştır. Çalışmada Diyarbakır ve Şanlıurfa illerinin eğitim sektöründeki mevcut durumu incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel Kalkınma, Eğitim sektörü, Diyarbakır, Şanlıurfa

ABSTRACT

This work is examined the education sector which carries the preparation essence for the "TRC2 REGION 2011-1013 REGIONAL DEVELOPMENT PLAN" prepared by the KARACADAĞ DEVELOPMENT AGENCY established for the region TRC2 (Diyarbakır, Sanliurfa). The current situation in the education sector of statistical area TRC2 located in the province Diyarbakir and Sanliurfa, have been analyzed.

Key word: Regional Development, Education Sector, Diyarbakır, Şanlıurfa

TEMMUZ-2010

¹ Uzman, Karacadağ Kalkınma Ajansı Genel Sekreterliği Selahattini Eyyubi Mah. Urfa Bulvarı No: 15/A 21080 Bağlar/DİYARBAKIR, **Tel:** 0(412) 237 12 16-17 **Faks:** 0(412) 237 12 14 **E-mail:** sdelil@karacadag.org.tr
Web: www.karacadag.org.tr

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	1
ABSTRACT.....	1
TABLolar LİSTESİ.....	3
1. EĞİTİM.....	4
1.1 TRC2 Bölgesi Genel Eğitim Göstergeleri.....	4
1.1.1 Okuryazar oranları.....	5
1.1.2 Nüfusun Genel Eğitim Durumu	7
1.2 OKULÖNCESİ EĞİTİM	8
1.2.1 Okulöncesi Eğitimde Okullaşma Oranları	9
1.2.2 İlçelere Göre Okulöncesi Eğitim Göstergeleri	9
1.3 İLKÖĞRETİM	12
1.3.1 İlköğretimde Okullaşma Oranları.....	13
1.3.2 Okul Türlerine Göre İlköğretim Göstergeleri.....	13
1.3.3 İlçelere Göre İlköğretim Göstergeleri	15
1.3.4 İlköğretimde Taşınmalı Eğitim	16
1.4 ORTAÖĞRETİM.....	18
1.4.1 Ortaöğretimde Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları.....	18
1.4.2 Ortaöğretimde Okullaşma Oranları	19
1.4.3 Genel Ortaöğretim.....	21
1.4.4 Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	24
1.5 YÜKSEKÖĞRETİM	26
1.6 DEĞERLENDİRME.....	267
2. KAYNAKÇA.....	29
3. EKLER.....	30

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: TRC2 İstatistiki Bölgesi İçin Eğitim Göstergeleri.....	5
Tablo 2: 2009-2010 Dönemi Okulöncesi Eğitim Okullaşma Oranları.....	9
Tablo 3: Şanlıurfa İli İlçelere Göre Okulöncesi Eğitim Göstergeleri.....	10
Tablo 4: Diyarbakır İli İlçelere Göre Okulöncesi Eğitim Göstergeleri.....	10
Tablo 5: İlköğretim Derslik ve Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları.....	12
Tablo 6: İlköğretimde Okullaşma Oranları (NET).....	13
Tablo 7: Şanlıurfa İli Okul Türlerine Göre İlköğretim Göstergeleri.....	13
Tablo 8: Diyarbakır İli Okul Türlerine Göre İlköğretim Göstergeleri.....	14
Tablo 9: Şanlıurfa İli İlçelere Göre İlköğretim Göstergeleri.....	15
Tablo 10: Diyarbakır İli İlçelere Göre İlköğretim Göstergeleri.....	15
Tablo 11: Şanlıurfa İli Taşınmalı İlköğretim Bilgileri.....	17
Tablo 12: Diyarbakır İli Taşınmalı İlköğretim Bilgileri.....	17
Tablo 13: Ortaöğretim Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları.....	18
Tablo 14: Ortaöğretimde Okullaşma Oranları (NET).....	19
Tablo 15: Şanlıurfa İli Okul Türlerine Göre Genel Ortaöğretim Göstergeleri.....	21
Tablo 16: Diyarbakır İli Okul Türlerine Göre Genel Ortaöğretim Göstergeleri.....	21
Tablo 17: Şanlıurfa İli İlçelere Göre Genel Ortaöğretim Göstergeleri.....	22
Tablo 18: Diyarbakır İli İlçelere Göre Genel Ortaöğretim Göstergeleri.....	23
Tablo 19: Şanlıurfa İli Okul Türlerine Göre Mesleki Eğitim Göstergeleri.....	24
Tablo 20: Diyarbakır İli Okul Türlerine Göre Mesleki Eğitim Göstergeleri.....	24
Tablo 21: Şanlıurfa İli İlçelere Göre Mesleki Eğitim Göstergeleri.....	25
Tablo 22: Diyarbakır İli İlçelere Göre Mesleki Eğitim Göstergeleri.....	26
Tablo 23: Yükseköğretim Kurumlarında Okuyan Öğrenci Sayıları.....	27
Tablo 24: Yıllara ve Ünvanlara Göre Yükseköğretim Personel Durumu.....	28

1. EĞİTİM

Eğitim düzeyi ulusal ve uluslararası gelişmişlik endekslerinde yer alan en önemli göstergelerden biridir. İnsan algısına yön vermesiyle beraber eğitim, kişinin beşeri tüm tercihlerinde belirleyici unsur olmaktadır. Kalkınma hedef ve planlarında her ne kadar ekonomik kalkınma öncelikleri ön plana çıkıyor olsa da bu planları uygulayacak insan kaynaklarının nitelikleri planların yürütülmesinde önemli bir etken olacaktır. Bunun yanında yalnızca ekonomik problemlerini çözmüş olması veya maddi kaynaklara ulaşmış olması bir ülkeyi veya bölgeyi kalkınmış hale getirmemektedir.

Eğitim, ekonomik ve sosyal ihtiyaçların karşılanması için gereken nitelikli işgücünün yetişmesinde, kalkınma hedeflerine göre değişen talep yapısına uygun beceri ve bilgilerin aktarılmasında, kaynakların genel olarak daha rasyonel bir biçimde ve verimli olarak kullanılmasında, daha sağlıklı politik seçimlerin yapılabilmesinde ve iyi yönetişimin gerçekleşmesinde, sağlıklı ve nitelikli istihdama hazır bir nüfusun oluşmasında önemli bir role sahiptir. İstihdama hazır eğitilmiş nüfus, eğer bir ekonomik kriz söz konusu değilse, işsizliğin azalması anlamına gelecektir. (ATAUZ, 2004)

Öte yandan kalkınmanın gerçekleşmesi eğitime ayrılacak kaynakları çoğalmasında, eğitim hizmeti sağlanırken ekonomik, sosyal ve coğrafi dağılımdaki dengesizliklerin azalmasında, cinsiyete dayalı ayrımcılıkların ortadan kalkmasında, istihdamdaki sektörel dağılımın üretimin yapısına ve değişimine uyum gösterebilmesinde, örgün ve yaygın eğitim bileşiminin örgütlenmesinin ve programların düzenlenmesinde etkili olacaktır. (ATAUZ, 2004)

1.1 TRC2 Bölgesi Genel Eğitim Göstergeleri

TRC2 Bölgesinin Eğitim sektöründeki durumu incelendiğinde göstergelerin büyük bölümünün Türkiye geneli ortalamalarının altında olduğu görülmektedir. DPT tarafından 2003 yılında yapılan “İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması” araştırmasına göre eğitim sektörü gelişmişlik sıralamasında Bölge, Düzey-2 seviyesinde 26 bölge arasında 25’inci sırada bulunmaktadır.

Tablo 1: TRC2 İstatistikî Bölgesi İçin Eğitim Göstergeleri

GÖSTERGELER ¹	Şanlıurfa	Diyarbakır	TRC2 Bölgesi	Türkiye
Eğitim Sektörü Gelişmişlik Sırası	78	73	25	-
Okuryazar Olmayan Oranı (%)	16,5	17,3	16,9	7,5
Okuryazar Olmayan Kadın Oranı (%)	25,9	27,0	26,4	12,1
Okulöncesi Okullaşma Oranı (4-5 yaş, %)	63,9	36,7	50,3	38,6
İlköğretim Okullaşma Oranı (%)	96,3	97,9	97,1	98,2
Ortaöğretim Okullaşma Oranı (%)	32,1	44,7	38,4	65,0
Üniversite Öğrenci Sayısı	9.912	14.544	24.456	2.757.828

Kaynak: DPT, 2003; TÜİK, 2010a; MEB, 2010a; TÜİK, 2008.

Bölge nüfusunun okuryazar oranları TÜİK 2010 yılı güncel verilerine göre değerlendirilecek olup Bölgede 6 yaş ve üzeri nüfusun okuryazar olmayanlarının oranı Türkiye ortalamasının üzerinde % 16,9 olarak gerçekleşmiştir. Kadın nüfusta bu oran % 26,4'e çıkmaktadır. Altı yaş ve üzeri nüfusun okuryazarlık durumu bir sonraki bölümde ayrıntılı olarak incelenmiş ayrıca 15 yaş üzeri nüfusun eğitim durumu bölümünde başka bir açıdan ele alınmıştır.

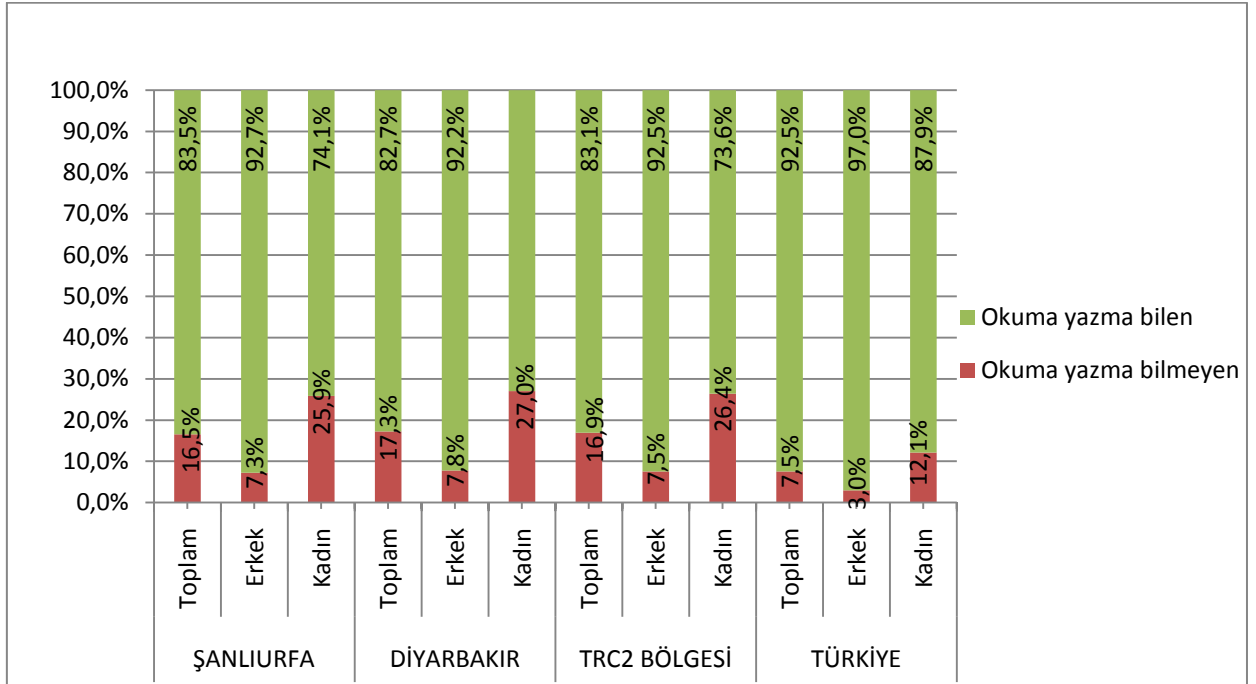
Bölge 2009-2010 yılı okullaşma oranlarında okulöncesi eğitim kademesinde % 50,3 ile Türkiye ortalamasının üzerinde iken ilköğretim okullaşmasında % 97,1 ile Türkiye ortalamasına yakın, ortaöğretim okullaşma oranında ise % 38,4 ile Türkiye ortalamasının çok gerisinde bulunmaktadır. İlerleyen bölümlerde eğitim kademelerine göre ayrıntılı olarak incelenecek olan bu oranlar NET okullaşma oranları üzerinden değerlendirilmektedir.

1.1.1 Okuryazar oranları

TÜİK okuryazar istatistikleri okuma yazma bilen, okuma yazma bilmeyen ve durumu bilinmeyen şeklinde tasnif edilmiştir. Okuma yazma durumu bilinmeyen oranı Türkiye genelinde % 4,7, Diyarbakır'da % 5,1 olarak gerçekleşirken Şanlıurfa'da % 7,4'ü bulunmaktadır (EK-1). Bu bölümdeki değerlendirmeler okuma yazma durumu bilinenler için yapılmıştır.

¹ Okuryazar oranları, altı yaş ve üzeri okuryazar durumu bilinenler üzerinden hesaplanan değerlerdir. Okullaşma oranları, 2009-2010 Eğt. Ögt. Yılı NET okullaşma oranlarıdır.

Grafik 1: Okuryazarlık Durumuna Göre Nüfus (6 yaş ve üzeri)¹

Kaynak: TÜİK 2010;

Türkiye genelinde 6 yaş ve üzeri nüfus için okuma yazma bilmeyenlerin oranı % 7,5 olarak tespit edilmişken Bölgede bu değer % 16,9 olduğu görülmektedir. Bu oran Türkiye ortalamasının iki katından fazladır. Bu durum kalkınma göstergelerinden okuryazarlığın bölgede önemli bir sorun olduğunu göstermektedir. Şanlıurfa ilinde % 16,5 olarak tespit edilen okuma yazma bilmeyenlerin oranı Diyarbakır için % 17,3 olarak belirlenmiştir. Şanlıurfa ilinde durumu bilinmeyen oranının fazla olması (% 7,4) ve bunların mevsimlik işçiler olduğunun öngörülmesi nedeniyle okuma yazma bilmeyenlerin sayısının bu değer üstünde olabileceği değerlendirilmektedir.

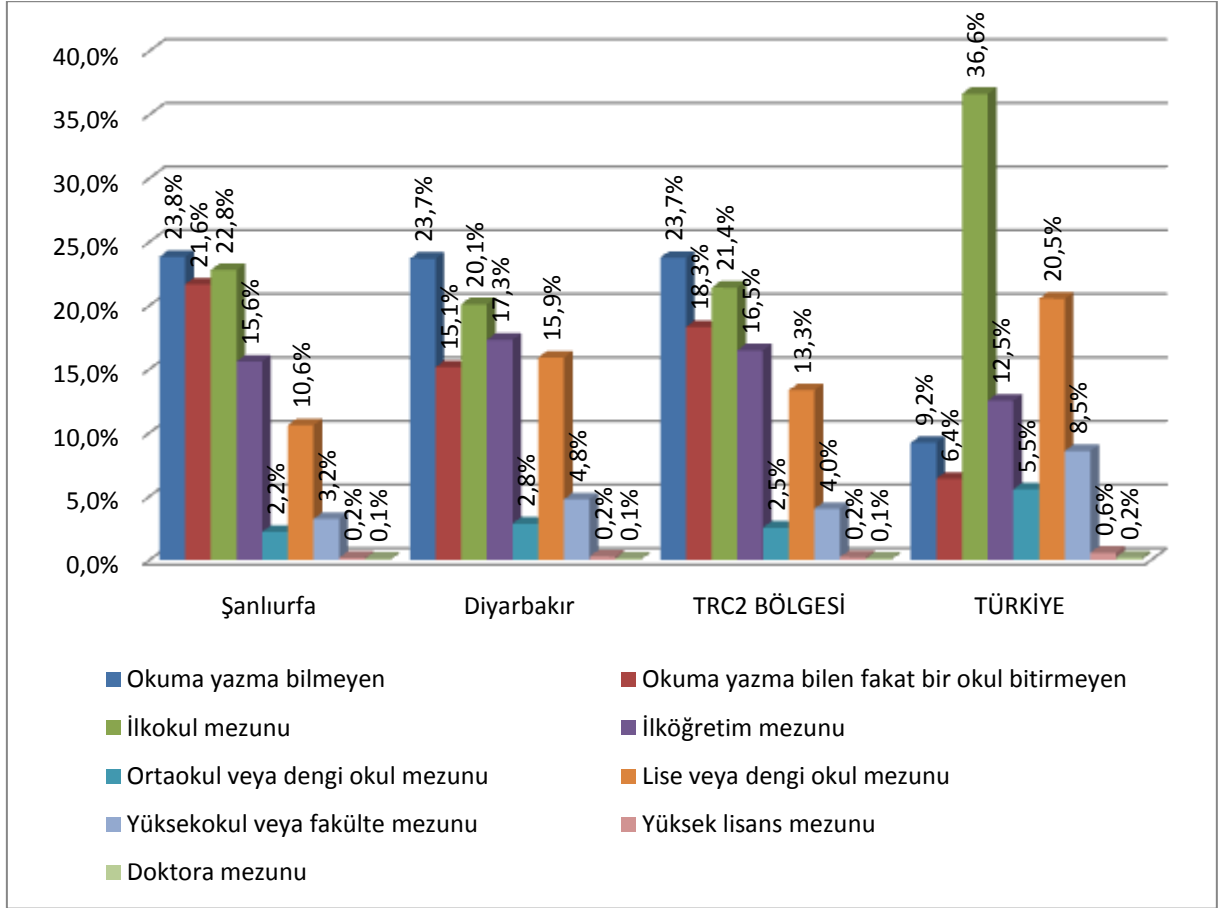
Bölgede dezavantajlı guruplardan kadın nüfusun okuryazarlık durumu incelendiğinde Türkiye geneli kadın nüfusu okuma yazma bilmeyen oranı % 12,1 iken Bölgede % 26,4 ile Türkiye ortalamasının 2 katından fazla olduğu görülmektedir. Şanlıurfa'da bu oran % 25,9, Diyarbakır'da ise % 27 olarak tespit edilmiştir. Mayıs 2010'da güncellenen TÜİK veritabanından alınan veriler bölgede okuma yazma bilmeyen kadınların oranının önemli ölçüde yüksek olduğunu, bu konuda kamu ve sivil girişimlerin desteklenmesinin gerektiğini göstermektedir.

¹ Okuryazar durumu bilinenler üzerinden hesaplanan değerlerdir. Okuma yazma durumu bilinmeyen oranı Türkiye genelinde % 4,7, Şanlıurfa ilinde % 7,4, Diyarbakır ilinde % 5,1'dir.

1.1.2 Nüfusun Genel Eğitim Durumu

Aşağıda grafiği verilen değerlendirme TÜİK veritabanından alınan 15 yaş ve üzeri nüfus içinde eğitim durumu bilinen Türkiye geneli 50.588.007 kişi ile Bölge geneli 1.721.724 kişiyi kapsamaktadır.

Grafik-2: Bölgesel Göstergeler; 15 Yaş Üzeri Nüfusun Eğitim Durumu¹

Kaynak: TÜİK, 2010.

On beş yaş ve üzeri nüfusun eğitim durumuna bakıldığında Türkiye genelinde okuryazar olmayanların oranı % 9,2 olarak hesaplanmışken Bölgede bu oran % 23,7'ye kadar çıkmıştır. Şanlıurfa ve Diyarbakır illerinin okuma yazma bilmeyen oranının neredeyse aynı olduğu görülmektedir. Bir önceki bölümde 6 yaş üzeri grupta okuma yazma bilmeyen oranlarının daha düşük olduğu dikkati çekmektedir. İlköğretim okullaşma oranı Türkiye genelinde % 100'e yaklaştığı için yaş gruplarından ilköğretim çağını çıkardığımızda okuma yazma bilmeyenlerin oranının bu örneklem grubunda arttığı görülmektedir.

¹ TÜİK Veritabanında durumu bilinmeyenler dikkate alınmamıştır.

Türkiye genelinde 15 yaş üzeri nüfus içerisinde bir okul bitirmediği halde okuryazar olanların oranı % 6,4 iken Bölgede bu oran % 18,3 değeriyle Türkiye ortalamasının 3 katıdır. Bu durum bölgede okuryazarlığın örgün eğitim çağ yaşı dışında öğrenildiği sonucunu çıkarmaktadır. Şanlıurfa için bir okul bitirmediği halde okuryazar olanların oranı % 21,6 iken Diyarbakır'da bu oran % 15,1 ile daha iyi durumdadır.

Türkiye geneli ilköğretim mezunlarının toplamı % 54,6 iken Bölgede bu oran % 40,4 olarak Türkiye ortalamasının altındadır. Bu Türkiye genelinde orta ve üst yaş grubunun genel eğitim düzeyini yansıtmaktadır. Bu grupta Bölgenin Türkiye ortalamasının altında bulunması Bölgede okullaşma oranlarının geçmişte düşük seviyelerde olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu sınıflandırmada Şanlıurfa % 40,6 iken Diyarbakır yakın bir değer olan % 40,2 olarak hesaplanmaktadır.

Lise ve dengi mezunlarının 15 yaş ve üzeri nüfus içindeki oranı Türkiye genelinde % 20,5 iken Bölge ortalaması % 13,3 ile daha düşük seyretmiştir. On beş yaş ve üzeri nüfus içinde lise ve dengi mezunlarının oranı Diyarbakır'da % 15,9 ile Bölge ortalamasının üzerinde Şanlıurfa'da ise % 10,6 ile bölge ortalamasının altında gerçekleşmiştir. Şanlıurfa'da kırsal nüfus yoğunluğunun fazla olması ve kırsal alanda ortaöğretim kurumlarının bulunmaması bu durumu etkileyen sebeplerden biridir. Şanlıurfa'da kır nüfusunun artmasının lise eğitimini engelleyecek sonuçlar vermemesi için önlemler alınmalıdır.

On beş yaş ve üzeri nüfus içindeki yükseköğretim mezunlarının oranının Türkiye genelinde % 8,5 ile düşük bir seviyede gerçekleştiği bunun yanında Bölgede bu oranın % 4, Şanlıurfa'da ise % 3,2 ile daha düşük bir oranda olduğu görülmektedir. Diyarbakır'da bu oranın % 4,8 ile bölge ortalamasının üzerinde olması kentleşme ve sosyo-ekonomik göstergeler ile anlaşılabilir. Şanlıurfa'da okuryazarlar içindeki yükseköğretim oranının düşük kalması mevcut ulusal ve bölgesel kalkınma planlarının uygulamasında insan kaynaklarının eksikliği açısından orta ve uzun vadede engel teşkil edecektir.

Bu sınıflandırma için yüksek lisans ve doktora mezunları Türkiye genelinde %0,8 iken Bölgede her iki il için de % 0,3'tür.

1.2 OKULÖNCESİ EĞİTİM

Okul öncesi eğitimin öğrenci başarısı üzerinde önemli etkileri olduğu bilinmektedir. Bölgemizde özellikle kırsal yerleşim yerlerinde ilköğretim kademesinin başında öğrencilerin Türkçeyi hiç bilmedikleri veya çok az bildikleri tespit edilmektedir. Öğrencilerin eğitim diline

hâkim olamamaları düşünme ve anlama gibi öğrenci başarısını etkileyecek çok önemli yetilerinin gelişmesi önünde engel teşkil etmektedir. Okulöncesi eğitim gerek erken dil gelişimi üzerine etkileri açısından gerekse modern eğitim araştırmalarının sonucu ortaya çıkmış olan bulgular göz önünde alındığında kalkınma göstergelerine ulaşmak için eğitim sektöründe üzerinde durulması gerekli önemli bir alan olduğu değerlendirilmektedir.

1.2.1 Okulöncesi Eğitimde Okullaşma Oranları

Tablo 2: 2009-2010 Dönemi Okulöncesi Eğitim Okullaşma Oranları

T: Toplam (%) E: Erkek (%) K: Kız (%)				
	Şanlıurfa	Diyarbakır	TRC2 Bölgesi	Türkiye
T	63,9	36,7	50,3	38,6
E	64,5	37,4	51,0	39,2
K	63,2	35,9	49,5	37,9

Kaynak: MEB, 2010a.

Okulöncesi eğitimde 2009-2010 eğitim öğretim yılı 4-5 yaş okullaşma oranlarına bakıldığında %50,3 değeriyle TRC2 Bölgesi okulöncesi okullaşma oranı %38,6 olan Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleştiği görülmüştür. Şanlıurfa ilinin %63,9 olan okullaşma oranının %36,7 olan Diyarbakır okulöncesi okullaşma oranının hayli üstünde olduğu Türkiye ve Bölge ortalamasını geçtiği görülmektedir. Şanlıurfa ilinin bir önceki yıl okulöncesi okullaşma oranının %21,59 olduğu, bir yıl gibi kısa bir sürede %42 oranında bir artışla %63,9 seviyesine çıktığı tespit edilmiştir. Diyarbakır ilinde okulöncesi okullaşma oranı Türkiye ortalamasına yakın olmasına rağmen yeterli seviyede olmadığı değerlendirilmektedir.

1.2.2 İlçelere Göre Okulöncesi Eğitim Göstergeleri

Bölge illerinin ilçeler bazında okulöncesi eğitim göstergeleri şube sayısı, öğrenci sayısı, öğretmen sayısı, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ve okullaşma oranları şeklinde incelenmiştir. Okulöncesi eğitim büyük ölçüde (%90) diğer eğitim kademeleri bünyesinde yapıldığı için derslik sayıları tabloda yer alamamaktadır.

Tablo 3: Şanlıurfa İli İlçelere Göre Okulöncesi Eğitim Göstergeleri

İlçeler	Şube Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı ¹	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Okullaşma Oranı ² (4-5 Yaş, %)
AKÇAKALE	98	3532	85	41,6	59,4
BİRECİK	128	3737	93	40,2	67,9
BOZOVA	109	2559	68	37,6	85,1
CEYLANPINAR	110	3426	94	36,4	73,3
HALFETİ	71	1552	54	28,7	78,5
HARRAN	136	3652	88	41,5	74,0
HİLVAN	93	2259	63	35,9	90,2
MERKEZ	911	24570	798	30,8	57,6
SİVEREK	257	7086	186	38,1	50,3
SURUÇ	159	4127	135	30,6	70,7
VİRANŞEHİR	222	6294	130	48,4	60,8
TOPLAM	2.294	62.794	1794	35,0	61,9

Kaynak: MEB, 2010b.

Şanlıurfa'da okulöncesi eğitim kademesinde 62.794 öğrenci bulunmakta, bu öğrenciler 2.294 şubede eğitim görmektedir. Şube başına düşen öğrenci sayısı ortalaması 27,4 olarak hesaplanmıştır. Bu değer okulöncesi eğitim için belirlenen sınıf başına 20 öğrenci ortalaması standardının üzerindedir. Okulöncesi eğitim kademesinde öğretmen sayısı 1.794, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 35'tir. Okulöncesi eğitimde öğretmen sayısı önceki yıllara göre artmasına rağmen ihtiyacı karşılayamamaktadır.

Şanlıurfa ilinde ilçelere göre okulöncesi eğitim göstergelerine bakıldığında okullaşma oranlarında tüm ilçelerin Türkiye ortalaması olan % 38,6 değerinin üstünde olduğu görülmektedir. İlçeler arasında en düşük değer % 50,3 ile Siverek'te, en yüksek değer % 90,2 ile Hilvan'da bulunduğu görülmektedir.

Tablo 4: Diyarbakır İli İlçelere Göre Okulöncesi Eğitim Göstergeleri

İlçeler	Şube Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı ³	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Okullaşma Oranı ⁴ (%)
BAĞLAR	164	3785	130	29,1	22,4
BİSMİL	117	2468	114	21,6	38,2

¹ Öğretmen Sayılarına Meslek Liselerindeki Çocuk Gelişimi Branşı dâhil değildir.

² İlçelere göre okulöncesi okullaşma oranları M.E.B. istatistik yaylığında yer almadığından ayrıca hesaplanmıştır.

³ Öğretmen Sayılarına Meslek Liselerindeki Çocuk Gelişimi Branşı dâhil değildir.

⁴ İlçelere göre okulöncesi okullaşma oranları M.E.B. istatistik yaylığında yer almadığından 4-5 yaş öğrenci sayılarına göre ayrıca hesaplanmıştır.

İlçeler	Şube Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı ³	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Okullaşma Oranı ⁴ (%)
ÇERMİK	51	1029	53	19,4	39,7
ÇINAR	57	1616	54	29,9	33,7
ÇÜNGÜŞ	26	436	24	18,2	74,0
DİCLE	41	1107	45	24,6	52,3
EĞİL	34	669	31	21,6	57,2
ERGANİ	106	2128	94	22,6	37,2
HANİ	31	813	25	32,5	44,2
HAZRO	41	703	16	43,9	68,6
KAYAPINAR	128	2983	130	22,9	28,9
KOCAKÖY	19	475	21	22,6	54,4
KULP	26	555	24	23,1	25,0
LİCE	21	540	33	16,4	43,9
SİLVAN	135	2849	123	23,2	56,0
SUR	101	2432	70	34,7	33,6
YENİŞEHİR	139	3395	130	26,1	35,9
TOPLAM	1.237	27.983	1.117	25,1	35,2

Kaynak: MEB, 2010b.

Diyarbakır'da okulöncesi eğitimde 27.983 öğrenci bulunmakta bu öğrenciler 1.237 şubede eğitim görmektedir. Her şubeye ortalama 22,6 öğrenci düşmektedir. Okulöncesi eğitim kademesinde öğretmen sayısı 1.117, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 25,1'dir. Diyarbakır'da okulöncesi okullaşma oranı yükseltilmeli, sonraki atamalarda okulöncesi öğretmen ihtiyacının artacağı dikkate alınmalıdır.

Diyarbakır ilinde 2009 ADNKS'ne göre 4-5 yaş aralığı nüfusu 75.049'dur. Bu yaş aralığındaki nüfusun % 54'ü merkez ilçelerde kayıtlı, merkez ilçelerdeki 4-5 yaş nüfusunun % 40'ı da Bağlar ilçesinde kayıtlıdır. Tabloda verilen ilçelere göre okulöncesi okullaşma oranlarına bakıldığında Bağlar ilçesinin % 22,4 ile ildeki okullaşma oranının çok gerisinde kalması genel göstergeleri de etkileyen önemli bir faktördür. Okulöncesi eğitimde Çüngüş, Hazro, Eğil, Silvan, Kocaköy, Dicle ilçeleri % 50'nin üstünde okullaşma oranlarıyla iyi durumda iken Merkez ilçeler, Kulp ve Çınar ilçeleri il ortalamasının altında bulunmaktadır.

Okulöncesi eğitimde okullaşmanın iyileştirilmesi için ulusal çapta yapılan çalışmaların Diyarbakır'da daha iyi bir karşılık bulması gerekmektedir. Okulöncesi eğitimin diğer eğitim ve kalkınma göstergelerine etkisi dikkate alınmalı eğitim yatırımları konusunda ortaöğretim ile beraber okulöncesine de öncelik verilmelidir.

1.3 İLKÖĞRETİM

TRC2 Bölgesi genç nüfusa sahip, Türkiye geneli ortalamasının üzerinde doğurganlık hızı bulunan bir bölge olması sebebiyle öğrenci sayısı Bölge nüfusuna göre yüksek durumdadır. Türkiye genelinde 10.916.643 ilköğretim öğrencisinin 2009 Türkiye toplam nüfusuna oranı % 15 iken TRC2 Bölgesinin 711.184 ilköğretim öğrencisinin 2009 TRC2 Bölge toplam nüfusuna oranı % 22'dir.

Tablo 5: İlköğretim Derslik ve Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları

Gösterge	Şanlıurfa	Diyarbakır	TRC2 Bölgesi	Türkiye
Derslik B.D.Ö.S.	53	44	48	32
Öğretmen B.D.Ö.S.	33	27	30	22

Kaynak: MEB, 2010a.

İlköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı Türkiye genelinde 32, TRC2 Bölgesinde 48, Diyarbakır'da 44, Şanlıurfa'da 53 olarak tespit edilmiştir. Eğitim ortamının kalitesinde önemli göstergelerden biri olan derslik başına düşen öğrenci sayısının ülke ortalamasının çok üstünde olması ilköğretimde derslik ihtiyacının yüksek olduğunu göstermektedir. Bölgede okulöncesi eğitimin büyük ölçüde ilköğretim bünyesindeki sınıflarda verildiği de göz önünde bulundurulduğunda Bölgede okulöncesi okullaşma oranının yükselmesi ile beraber derslik ihtiyacının daha da artıracığı değerlendirilmektedir.

Derslik ihtiyacının karşılanamadığı yerlerde okullar ikili öğretim yöntemiyle (sabah, öğlen) şube sayısını artırmaktadır. Bu uygulama eğitim öğretim için zaman ve mekân sıkışıklığı oluşturmakta bazı okullar için öğrenci mevcudunu 3-4 bin seviyelerine çıkarmaktadır.

Bölgede öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 30 iken Türkiye genelinde 22'dir. Şanlıurfa ili öğretmen başına düşen öğrenci sayıları açısından Diyarbakır ilinden kötü durumdadır. Şanlıurfa'da öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 33, Diyarbakır'da ise 27'dir. Bölgede birleştirilmiş sınıf ve taşınmalı eğitim uygulamalarının yaygın olması öğretmen ihtiyacını artıran önemli bir unsurdur.

1.3.1 İlköğretimde Okullaşma Oranları

Tablo 6: İlköğretimde Okullaşma Oranları (NET)

T: Toplam (%) E: Erkek (%) K: Kız (%)				
	Şanlıurfa	Diyarbakır	TRC2 Bölgesi	Türkiye
T	96,3	97,9	97,1	98,2
E	97,6	98,3	97,9	98,5
K	94,9	97,5	96,2	97,8

Kaynak: MEB, 2010a.

İlköğretimde Net okullaşma oranı, Türkiye genelinde % 98,2 olarak gerçekleşirken Bölgede % 97,1 ile Türkiye ortalamasına yakın bir seviyededir. Bölge illerinden Şanlıurfa'da bu değer % 96,3 iken Diyarbakır'da % 97,9 ile daha iyi durumdadır. Bölgede ilköğretimde okullaşma oranları Türkiye ortalamasına yakındır ancak Bölgede ekonomik-sosyal nedenlerden dolayı okula devam problemi bulunmaktadır.

1.3.2 Okul Türlerine Göre İlköğretim Göstergeleri

Tablo 7: Şanlıurfa İli Okul Türlerine Göre İlköğretim Göstergeleri

Okul Türü	Okul sayısı	Derslik sayısı	Öğrenci sayısı	Öğretmen sayısı ¹	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı
İlköğretim Okulu	1.352	6.986	376.324	9.452	53,9	39,8
Öğretilebilir Zihinsel Engelliler (Eğitim Uygulama Okulu-İlköğretim)	1	19	109	21	5,7	5,2
Özel İlköğretim Kurumu	6	117	1.456	120	12,4	12,1
Yatılı İlköğretim Bölge Okulu	10	189	6.063	195	32,1	31,1
TOPLAM	1.369	7.311	383.952	9.788	52,5	39,2

Kaynak: MEB, 2010b.

Şanlıurfa ilinde 1.369 ilköğretim okulu bulunmakta bu okullarda 383.952 öğrenci eğitim görmektedir. İlde ilköğretim kademesinde derslik sayısı 7.311, öğretmen sayısı ise 9.788'dir. İlköğretimde öğretmen başına yaklaşık 39 öğrenci düşmektedir. Şanlıurfa'da ilköğretim genelinde derslik başına 52,5 öğrenci düşmekte iken özel öğretim kurumlarında bu

¹ Öğretmen Sayılarına Okulöncesi Öğretmenleri Dâhil Değildir.

değer 12,4 olarak gerçekleşmiştir. İlin ilköğretim kademesinde öğrenci sayısı Diyarbakır'dan daha fazla olmasına rağmen derslik sayısı daha azdır.

Şanlıurfa'da Yatılı İlköğretim Bölge Okulu sayısı 10, bu okullarda okuyan öğrenci sayısı 6.063'tür. Ayrıca ilde bir adet Zihinsel Engelliler Uygulama Okulu bulunmaktadır.

Tablo 8: Diyarbakır İli Okul Türlerine Göre İlköğretim Göstergeleri

Okul Türü	Okul sayısı	Derslik sayısı	Öğrenci sayısı	Öğretmen sayısı ¹	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı
İlköğretim Okulu	1096	6902	315154	10300	45,7	30,6
İlköğretim Okulu(Görme Engelliler)	1	8	60	18	7,5	3,3
İlköğretim Okulu(İşitme Engelliler)	1	20	246	35	12,3	7,0
Öğretilebilir Zihinsel Engelliler(Eğitim Uygulama Okulu-İlköğretim)	1	13	74	26	5,7	2,8
Özel İlköğretim Kurumu	14	244	3917	311	16,1	12,6
Yatılı İlköğretim Bölge Okulu	15	283	7781	316	27,5	24,6
TOPLAM	1.128	7.470	327.232	11.006	43,8	29,7

Kaynak: MEB, 2010b.

Diyarbakır ilinde 1.128 ilköğretim okulu bulunmakta bu okullarda 327.232 öğrenci eğitim görmektedir. İlde ilköğretim kademesinde derslik sayısı 7.470, öğretmen sayısı ise 11.006'dır. İlde ilköğretim kademesinde öğretmen başına yaklaşık 30 öğrenci düşmektedir. Diyarbakır'da ilköğretim genelinde derslik başına yaklaşık 44 öğrenci düşmekte iken özel öğretim kurumlarında bu değer 16,1 olarak gerçekleşmiştir.

Diyarbakır ilinde görme, işitme ve zihinsel engellilere yönelik toplam 3 özel eğitim okulu bulunmaktadır. Toplam 380 öğrencinin eğitim gördüğü bu okullarda 79 öğretmen görev almaktadır. İlde 15 adet Yatılı İlköğretim Bölge Okulu bulunmakta, bu okullarda 7.781 öğrenci eğitim görmektedir.

¹ Öğretmen Sayılarına Okulöncesi Öğretmenleri Dahil Değildir.

1.3.3 İlçelere Göre İlköğretim Göstergeleri

Tablo 9: Şanlıurfa İli İlçelere Göre İlköğretim Göstergeleri

İlçeler	Okul sayısı	Derslik sayısı	Öğrenci sayısı	Öğretmen sayısı ¹	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Okullaşma Oranları ² (NET, %)
AKÇAKALE	90	376	21269	477	56,6	44,6	97,1
BİRECİK	91	518	19919	629	38,5	31,7	98,4
BOZOVA	93	387	13023	417	33,7	31,2	97,4
CEYLANPINAR	42	356	16455	403	46,2	40,8	93,7
HALFETİ	49	242	7873	246	32,5	32,0	95,6
HARRAN	101	300	16456	298	54,9	55,2	97,1
HİLVAN	58	247	9725	255	39,4	38,1	98,6
MERKEZ	356	2771	165205	4335	59,6	38,1	98,5
SİVEREK	210	931	51744	1257	55,6	41,2	93,7
SURUÇ	116	493	23718	612	48,1	38,8	95,2
VİRANŞEHİR	163	690	38565	859	55,9	44,9	95,5
TOPLAM	1.369	7.311	383.952	9.788	52,5	39,2	96,9

Kaynak: MEB, 2010b.

Şanlıurfa ili ilköğretim kademesi ilçelere göre eğitim göstergelerine bakıldığında en düşük okullaşma oranı % 93,7 değeri ile Ceylanpınar ve Siverek ilçelerinde olduğu görülmektedir. İlçelere göre derslik başına düşen öğrenci sayılarında yaklaşık 60 öğrenci ortalaması ile merkez ilçe gelirken en düşük değer 32,5 ile Halfeti ilçesindedir. Öğrenci sayısı fazla olmasına rağmen derslik ve öğretmen sayılarında önemli eksikliklerin bulunduğu Şanlıurfa ilinde Harran ilçesinde öğretmen başına 55 öğrenci düşmektedir.

Tablo 10: Diyarbakır İli İlçelere Göre İlköğretim Göstergeleri

İlçeler	Okul sayısı	Derslik sayısı	Öğrenci sayısı	Öğretmen sayısı ³	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Okullaşma Oranları ⁴ (NET, %)
BAĞLAR	66	906	61418	1872	67,8	32,8	89,1
BİSMİL	108	701	26927	862	38,4	31,2	99,7
ÇERMİK	91	384	11609	411	30,2	28,2	99,9

¹ Öğretmen Sayılarına Okulöncesi Öğretmenleri Dâhil Değildir.

² İlçelere göre okulöncesi okullaşma oranları M.E.B. istatistik yıllığında yer almadığından ayrıca hesaplanmıştır.

³ Öğretmen Sayılarına Okulöncesi Öğretmenleri Dâhil Değildir.

⁴ İlçelere göre okulöncesi okullaşma oranları M.E.B. istatistik yıllığında yer almadığından ayrıca hesaplanmıştır.

İlçeler	Okul sayısı	Derslik sayısı	Öğrenci sayısı	Öğretmen sayısı ³	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Okullaşma Oranları ⁴ (NET, %)
ÇINAR	90	478	16963	544	35,5	31,2	94,5
ÇÜNGÜŞ	35	113	2597	111	23,0	23,4	96,7
DİCLE	55	248	9179	290	37,0	31,7	95,5
EĞİL	35	193	5366	198	27,8	27,1	98,4
ERGANİ	121	637	23557	861	37,0	27,4	98,7
HANİ	35	208	7880	213	37,9	37,0	98,0
HAZRO	37	138	4291	119	31,1	36,1	98,9
KAYAPINAR	56	738	42319	1517	57,3	27,9	98,5
KOCAKÖY	23	139	3553	156	25,6	22,8	101,7
KULP	72	292	7987	248	27,4	32,2	94,1
LİCE	34	169	5006	159	29,6	31,5	95,1
SİLVAN	107	576	21135	699	36,7	30,2	97,8
SUR	95	616	29695	946	48,2	31,4	95,8
YENİŞEHİR	68	934	47750	1800	51,1	26,5	119,9
TOPLAM	1.128	7.470	327.232	11.006	43,8	29,7	98,6

Kaynak: MEB, 2010b.

Diyarbakır ili ilköğretim kademesi ilçelere göre eğitim göstergelerine bakıldığında okullaşma oranının en düşük olduğu ilçenin merkez ilçelerden Bağlar ilçesi olduğu görülmektedir. Yenişehir ilçesinin okullaşma oranının 100 %'ü geçmesi merkezi yerleşim yerine yakınlığı ve il genelinde tercih edilen okulların bu ilçede yoğunlaşması gibi sebeplerle açıklanabilir. Bağlar ilçesinde okullaşma oranı düşük olmasına rağmen 67,8 ile derslik başına düşen öğrenci ortalaması yüksek seviyededir. Bu değer 57,3 ile Kayapınar ilçesinde de yüksektir. Diyarbakır ilinde ilçe derslik başına düşen öğrenci sayılarının en düşük 23, en yüksek 67,8 değerleri arasından olması dengesiz bir dağılımın göstergesidir.

1.3.4 İlköğretimde Taşınalı Eğitim

Türkiye genelinde taşınalı eğitim uygulaması ile en fazla öğrenci taşınan iller sırasıyla Şanlıurfa ve Diyarbakır'dır. Taşınalı eğitim dağınık yerleşim birimleri için bir zorunluluk olarak uygulanırken taşıma merkezi olan okulların eğitim altyapısı iyileştirilmeli ve taşıma organizasyonu iyi yapılmalıdır. İyi bir eğitim organizasyonu ile taşınalı eğitim uygulamasından verimli sonuçlar alındığı tespit edilmektedir.

Tablo 11: Şanlıurfa İli Taşınmalı İlköğretim Bilgileri

İlçe	Taşıma Merkezi Sayısı	Taşınan Yerleşim Birimi	Taşınan Öğrenci Sayısı
MERKEZ	42	693	14958
AKÇAKALE	18	168	4638
BİRECİK	10	106	1920
BOZOVA	10	68	1810
CEYLANPINAR	7	37	1364
HALFETİ	14	39	1084
HARRAN	14	122	3531
HİLVAN	6	119	1937
SİVEREK	28	428	10216
SURUÇ	14	134	3057
VİRANŞEHİR	20	173	3813
TOPLAM	183	2.087	48328

Kaynak: ŞİMEM, 2010.

Şanlıurfa ilinde 2.087 yerleşim yerinden, 183 taşıma merkezi okula, 48.328 öğrenci taşınmaktadır. Taşınan yerleşim yeri sayısı ve öğrenci sayısı en fazla Merkez ilçede bulunmaktadır (693 ve 14.958). Merkez ilçeden sonra 148 taşınan yerleşim birimi ve 10.216 öğrenci ile Siverek ilçesi gelmektedir.

Tablo 12: Diyarbakır İli Taşınmalı İlköğretim Bilgileri

İlçe	Taşıma Merkezi Sayısı	Taşınan Yerleşim Birimi	Taşınan Öğrenci Sayısı
SUR	11	161	3996
BAĞLAR	6	53	1948
YENİŞEHİR	7	46	1447
KAYAPINAR	4	20	851
BİSMİL	8	102	2583
ÇERMİK	13	98	2275
ÇINAR	15	131	4752
DİCLE	7	65	2387
EĞİL	6	45	1365
ERGANİ	12	118	3170
HANİ	6	35	863
HAZRO	4	49	977
KOCAKÖY	4	31	808
KULP	10	91	2678

İlçe	Taşıma Merkezi Sayısı	Taşınan Yerleşim Birimi	Taşınan Öğrenci Sayısı
LİCE	7	57	1654
SİLVAN	14	121	2656
TOPLAM	134	1.223	34.410

Kaynak: DİMEM, 2010.

Diyarbakır ilinde 1.223 yerleşim yerinden, 134 taşıma merkezi okula, toplam 34.410 öğrenci taşınmaktadır. Taşınan yerleşim yeri sayısı 161 ile en fazla Sur ilçesinde iken taşınan öğrenci sayısı 4.752 ile en fazla Çınar ilçesindedir.

1.4 ORTAÖĞRETİM

1.4.1 Ortaöğretimde Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları

Tablo 13: Ortaöğretim Şube, Öğretmen ve Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları

Göstergeler		Şanlıurfa	Diyarbakır	TRC2 Bölgesi	Türkiye
TOPLAM	Şube	32	33	33	26
	Öğretmen	28	25	26	18
	Derslik	40	48	44	33
Genel Ortaöğretim	Şube	33	35	34	27
	Öğretmen	30	27	28	18
	Derslik	42	52	48	31
Mesleki Ve Teknik Ortaöğretim	Şube	30	27	29	26
	Öğretmen	25	20	23	17
	Derslik	35	36	36	36

Kaynak: MEB, 2010a.

Ortaöğretim’de derslik başına düşen öğrenci sayısı Türkiye genelinde 33, TRC2 Bölgesinde 44, Şanlıurfa ilinde 40, Diyarbakır ilinde ise 48 olarak tespit edilmiştir. Şanlıurfa ilinde oranın düşük olması okullaşmanın düşük olmasıyla, Diyarbakır ilinde yüksek olması ortaöğretim kurumlarının azlığı ile açıklanabilir. Bölge illerinde ortaöğretim okullaşma oranı yükseltilmeli bu doğrultuda ihtiyacı karşılayacak kadar ortaöğretim kurumu açılmasına öncelik verilmelidir.

Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları göstergeleri Bölgede genel ortaöğretime göre Türkiye ortalamasına daha yakın değerler ortaya koymaktadır. Derslik başına düşen öğrenci

sayısının Türkiye ortalamasına yakın olması okullaşmada ve ortaöğretimdeki meslek liselilerin oranının düşük olmasına bağlı olduğu değerlendirilmektedir.

Bölgede öğretmen başına düşen öğrenci sayılarına bakıldığında Türkiye genelinde ilköğretimde 22, genel ortaöğretimde 18, mesleki ve teknik ortaöğretimde 17 olarak hesaplanırken Bölgede bu değerler sırasıyla 30, 28, 23 olarak gerçekleşmiştir. Diyarbakır'da bu değerler sırasıyla 27, 27, 20 olarak gerçekleşirken Şanlıurfa'da 33, 30, 25'tir. Bu değerlerden de görüldüğü gibi Bölge her kademede öğretmen başına düşen öğrenci sayısında ülke ortalamasının üzerinde bir değerdedir. Öğretmen ihtiyacını gösteren bu değerlerin yanında mevcut öğretmenlerin önemli bir bölümü ilk atama ile gelip kısa bir süre sonra tayin görmelerinden dolayı meydana gelen öğretmen sirkülasyonu Bölgedeki öğretmen kalitesini etkileyen önemli bir etkidir.

Meslek liseleri eğitim-istihdam-kalkınma süreçlerinde önemli bir yere sahiptir. Ulusal ölçekteki ekonomik gelişmeler ve Bölgede uygulamaya konulan kamu/özel sektör yatırımlarının sonuçları nitelikli işgücü ve insan kaynaklarına olan ihtiyacı artıracığı değerlendirilmektedir.

1.4.2 Ortaöğretimde Okullaşma Oranları

Tablo 14: Ortaöğretimde Okullaşma Oranları (NET)

T: Toplam (%) E: Erkek (%) K: Kız (%)					
Göstergeler		Şanlıurfa	Diyarbakır	TRC2 Bölgesi	Türkiye
Toplam Ortaöğretim	T	32,1	44,7	38,4	65,0
	E	39,4	50,8	45,1	67,6
	K	24,4	38,1	31,3	62,2
Genel Ortaöğretim	T	21,9	35,6	28,7	35,7
	E	28,8	41,2	35,0	34,9
	K	14,6	29,6	22,1	36,4
Mesleki Ortaöğretim	T	10,2	9,1	9,7	29,3
	E	10,6	9,7	10,1	32,6
	K	9,9	8,5	9,2	25,8

Kaynak: MEB, 2010a.

Ortaöğretimde okullaşma oranları Türkiye geneli içinde % 65 ile düşük bir seviyede gerçekleşmişken Bölge ortalaması Türkiye ortalamasının 26 puan altında % 38,4 değerinde gerçekleşmiştir. Ortaöğretimde okullaşma Diyarbakır ilinde % 44,7, Şanlıurfa ilinde ise % 32,1 seviyesindedir. Türkiye ortalamasının altında olan bu değerler Şanlıurfa'da lise

çağındaki 3 kişiden sadece birinin, Diyarbakır'da da 2 kişiden birinin okula gittiğini göstermektedir. Ortaöğretimde okullaşma oranının bu kadar düşük kalmasının sebeplerinden biri kırsal kesimdeki nüfusun okula erişilebilirliğinin zorluğudur.

Ortaöğretimdeki okullaşma oranlarının genel ve mesleki liselere dağılımı Türkiye genelinde sırasıyla % 35,7 ve % 29,3 şeklindedir. Bu dağılım ortaöğretimde okullaşan nüfusun % 55'inin genel ortaöğretim % 45'inin ise mesleki ortaöğretime tercih ettiğini göstermektedir. Bölgede ise bu değerler okullaşma oranlarının genel ve mesleki liselere dağılımı % 28,7 ve % 9,7 şeklindedir. Bu dağılım Bölgede ortaöğretimde okullaşan nüfusun % 75'inin Genel ortaöğretim % 25'inin ise mesleki ortaöğretime tercih ettiğini göstermektedir. Şanlıurfa için ortaöğretim okullaşmasının dağılımı % 21,9 ve % 10,2 şeklindeyken Diyarbakır için % 35,6 ve % 9,1 şeklindedir. Bu değerler içindeki genel ortaöğretim ve mesleki ortaöğretim oranları Şanlıurfa için sırasıyla % 68 ve % 32, Diyarbakır için ise % 79 ve % 21 şeklindedir. AB ülkelerinde genel ortaöğretim ile mesleki ortaöğretim arasındaki dağılım sırasıyla % 30 ve % 70 olarak gerçekleştiği dikkate alındığında Bölgede ortaöğretim okullaşmasının azlığının yanında AB standartların aksine bir dağılım sergilediği görülmektedir. Bu değerler ortaöğretimde okullaşma oranlarının düşük olmasının yanında mesleki liselere yönlendirmenin gerçekleşmediğini göstermektedir.

Lise çağı okullaşmasının ve ortaöğretimde meslek liselerine talebin düşük olması, Bölgenin kalkınma için en önemli gereksinimlerden biri olan eğitimli insan kaynakları potansiyeline olumsuz etkileyeceği değerlendirilmektedir. Bölgede genç nüfusun okullaşma oranının düşük olması sosyal yapıyı etkileyen, gençleri yasadışı oluşumların hedefi haline getiren bir sonuç doğurduğu değerlendirilmektedir. Bölgede genç nüfusun eğitimi için ortaöğretim okullaşmasının artırılması önemli önceliklerden biri olmalıdır. Büyük istihdam projelerinin önemli gereksinimlerinden biri olan mesleki insan kaynaklarını oluşturacak meslek liselerinin Diyarbakır'da ve özellikle Şanlıurfa'da sayıları artırılmalı, kırsal kesimde yaşayan genç nüfusun da gidebileceği lokasyonlarda bulunan mesleki ortaöğretim kurumlarının açılmasına öncelik verilmelidir.

1.4.3 Genel Ortaöğretim

1.4.3.1 Okul Türlerine Göre Genel Ortaöğretim Göstergeleri

Tablo 15: Şanlıurfa İli Okul Türlerine Göre Genel Ortaöğretim Göstergeleri

Okul Türü	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı
Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	1	10	174	29	17,4	6,0
Anadolu Lisesi	15	180	3918	308	21,8	12,7
Anadolu Öğretmen Lisesi	4	28	527	50	18,8	10,5
Fen Lisesi	2	21	306	26	14,6	11,8
Lise	37	654	34956	898	53,4	38,9
Özel Anadolu Lisesi	3	59	609	62	10,3	
Özel Fen Lisesi	2	4	86	14	21,5	6,1
Özel Genel Lise	2	10	276	23	27,6	12,0
Sosyal Bilimler Lisesi	1					
TOPLAM	67	966	40852	1410	42,3	29,0

Kaynak: MEB, 2010b.

Şanlıurfa ilinde 7'si özel lise statüsünde olmak üzere toplam 67 Genel Ortaöğretim Kurumu bulunmaktadır. Büyük bölümünü Genel Liselerin (düz lise) oluşturduğu bu okullarda 40.852 öğrenci, 966 derslik ve 1.410 öğretmen bulunmaktadır. Genel ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 42,3 öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 29'dur. Şanlıurfa'da Genel Ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı düz liselerde 53,4 seviyesindedir. Şanlıurfa ilinde yeni eğitim öğretim yılında bir Sosyal Bilimler Lisesi açılmıştır.

Tablo 16: Diyarbakır İli Okul Türlerine Göre Genel Ortaöğretim Göstergeleri

Okul Türü	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı
Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	1	8	193	45	24,1	4,3
Anadolu Lisesi	13	191	4540	381	23,8	11,9
Anadolu Öğretmen Lisesi	3	38	794	71	20,9	11,2
Fen Lisesi	2	16	377	30	23,6	12,6
Lise	44	812	54462	1658	67,1	32,8

Okul Türü	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı
Özel Akşam Lisesi	1	23	19		0,8	
Özel Anadolu Lisesi	4	28	546	60	19,5	9,1
Özel Fen Lisesi	3	10	109	17	10,9	6,4
Özel Genel Lise	4	56	785	60	14,0	13,1
TOPLAM	75	1.182	61.825	2.322	52,3	26,6

Kaynak: MEB, 2010b.

Diyarbakır ilinde 12'si özel lise statüsünde olmak üzere toplam 75 genel ortaöğretim Kurumu bulunmaktadır. Çoğunluğunu genel liselerin (düz lise) oluşturduğu bu okullarda 62.825 öğrenci, 1182 derslik ve 2322 öğretmen bulunmaktadır. Diyarbakır ilindeki ortaöğretim okullaşmasının % 79'u genel ortaöğretim kademesindedir. Genel Ortaöğretimdeki bu yığılma Bölgede nitelikli işgücü göstergelerine olumsuz yansıdığı değerlendirilmektedir. Genel ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 52,3 öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 26,6'dır.

1.4.3.2 İlçelere Göre Genel Ortaöğretim Göstergeleri

Tablo 17: Şanlıurfa İli İlçelere Göre Genel Ortaöğretim Göstergeleri

İlçeler	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı
AKÇAKALE	2	23	709	21	30,8	33,8
BİRECİK	6	84	1849	87	22,0	21,3
BOZOVA	3	24	1468	39	61,2	37,6
CEYLANPINAR	3	42	2531	64	60,3	39,5
HALFETİ	2	27	973	21	36,0	46,3
HİLVAN	1	17	851	17	50,1	50,1
MERKEZ	34	515	22283	887	43,3	25,1
SİVEREK	5	91	4849	111	53,3	43,7
SURUÇ	6	86	2412	74	28,0	32,6
VİRANŞEHİR	5	57	2927	89	51,4	32,9
TOPLAM	67	966	40.852	1410	42,3	29,0

Kaynak: MEB, 2010b.

Şanlıurfa ilinde Genel Ortaöğretim kademesinde okuyan öğrencilerin %55'i Merkez ilçede eğitim görmektedir. Derslik başına düşen öğrenci sayısında Bozova (61,2) ve Ceylanpınar (60,3) ilçeleri yüksek ortalamalara sahiptir. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısında en yüksek değer 50,1 ile Hilvan ilçesindedir.

Tablo 18: Diyarbakır İli İlçelere Göre Genel Ortaöğretim Göstergeleri

İlçeler	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı
BAĞLAR	9	194	16459	466	84,8	35,3
BİSMİL	6	96	4055	138	42,2	29,4
ÇERMİK	2	27	1563	46	57,9	34,0
ÇINAR	2	20	1161	41	58,1	28,3
ÇÜNGÜŞ	1	8	262	15	32,8	17,5
DİCLE	1	19	634	24	33,4	26,4
EĞİL	3	27	948	27	35,1	35,1
ERGANİ	6	87	5387	178	61,9	30,3
HANİ	1	14	635	14	45,4	45,4
HAZRO	1	12	345	15	28,8	23,0
KAYAPINAR	16	213	10713	398	50,3	26,9
KOCAKÖY	1	21	168	7	8,0	24,0
KULP	1	8	814	23	101,8	35,4
LİCE	1	12	433	9	36,1	48,1
SİLVAN	4	63	2661	88	42,2	30,2
SUR	4	37	2745	89	74,2	30,8
YENİŞEHİR	16	324	12842	744	39,6	17,3
TOPLAM	75	1182	61825	2322	52,3	26,6

Kaynak: MEB, 2010b.

Merkez ilçelerdeki Ortaöğretim kurumları İlin genel ihtiyacına hitap ettiğinden dolayı bu ilçeler için hesaplanan ortaöğretim okullaşma oranları yanıltıcı olabilir. Merkez ilçeler dışındaki ilçelerde derslik başına düşen öğrenci sayılarına bakılacak olursa Kulp ilçesinde bulunan tek lisenin ilçedeki talebe cevap veremediği, ayrıca Ergani, Çınar ve Çermik ilçelerinde öğrenci ortalamasının 50'nin üzerinde olduğu görülmektedir. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı en yüksek 48,1 ile Lice'de daha sonra 45,4 ile Hani gelmektedir. Diğer ilçelerin il ortalamasına yakın değerde olması bu iki ilçede özellikle öğretmen ihtiyacının yüksek olduğunu göstermektedir.

1.4.4 Mesleki ve Teknik Ortaöğretim

1.4.4.1 Okul Türlerine Göre Mesleki ve Teknik Eğitim Göstergeleri

Tablo 19: Şanlıurfa İli Okul Türlerine Göre Mesleki Eğitim Göstergeleri

Okul Türü	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı
Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	1	15	273	27	18,2	10,1
Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	1	-	-	-	-	-
Çok Programlı Lise (ETÖGM)	2	26	710	24	27,3	29,6
Çok Programlı Lise (Kız Tek.)	2	16	1149	56	71,8	20,5
Çok Programlı Lise (Ticaret Turizm)	1	15	198	12	13,2	16,5
Endüstri Meslek Lisesi	6	100	4168	197	41,7	21,2
İmam Hatip Lisesi	8	135	4219	143	31,3	29,5
Kız Meslek Lisesi	13	126	4714	184	37,4	25,6
Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi (ETÖGM)	2	36	882	41	24,5	21,5
Sağlık Meslek Lisesi	4	21	509	38	24,2	13,4
Ticaret Meslek Lisesi	3	35	1640	70	46,9	23,4
TOPLAM	43	525	18.462	792	35,2	23,3

Kaynak: MEB, 2010b.

Şanlıurfa ilinde mesleki ve teknik ortaöğretim kademesinde 43 okul bulunmaktadır. Toplam derslik kapasitesi 525 olan bu okullarda 18.462 öğrenci eğitim görmektedir. Ortaöğretim okullaşmasının % 32'sini oluşturan mesleki ve teknik eğitim kademesinde derslik başına 35,2 öğrenci düşmektedir. Şanlıurfa'da mesleki eğitime talep Diyarbakır'a göre daha fazladır.

Tablo 20: Diyarbakır İli Okul Türlerine Göre Mesleki Eğitim Göstergeleri

Okul Türü	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	28	356	21	12,7	17,0
Anadolu Otelcilik ve Turizm Mes. Lisesi	1	22	276	30	12,5	9,2
Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	1	-	-	-	-	-
Anadolu Teknik Lisesi (ETÖGM)	1	32	784	58	24,5	13,5
Çok Programlı Lise (ETÖGM)	2	37	890	52	24,1	17,1
Çok Programlı Lise (Kız Tek. Öğ.G.M.)	1	21	508	16	24,2	31,8

Okul Türü	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı
Endüstri Meslek Lisesi	4	78	4701	279	60,3	16,8
İmam Hatip Lisesi	4	60	2555	103	42,6	24,8
Kız Meslek Lisesi	6	80	1901	131	23,8	14,5
Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü	1	3	681	58	227,0	11,7
Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi (ETÖGM)	4	35	1543	56	44,1	27,6
Sağlık Meslek Lisesi	3	24	547	49	22,8	11,2
Ticaret Meslek Lisesi	1	24	1172	61	48,8	19,2
TOPLAM	30	444	15.914	914	35,8	17,4

Kaynak: MEB, 2010b.

Diyarbakır ilinde mesleki ve teknik ortaöğretim kademesinde 30 okul bulunmaktadır. Toplam derslik kapasitesi 444 olan bu okullarda 15.914 öğrenci eğitim görmektedir. Ortaöğretim okullaşmasının % 21'ini oluşturan mesleki ve teknik eğitim kademesinde derslik başına yaklaşık 36 öğrenci düşmektedir. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarında branş öğretmeni sayısı fazla olduğundan öğretmen başına düşen öğrenci sayısı düşüktür.

1.4.4.2 İlçelere Göre Mesleki ve Teknik Eğitim Göstergeleri

İlçelere göre mesleki eğitim göstergeleri ilçedeki mesleki eğitim kurumu sayısına göre farklılık göstermektedir.

Tablo 21: Şanlıurfa İli İlçelere Göre Mesleki Eğitim Göstergeleri

İlçeler	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı
AKÇAKALE	2	18	295	8	16,4	36,9
BİRECİK	6	67	2014	111	30,1	18,1
BOZOVA	4	32	698	34	21,8	20,5
CEYLANPINAR	3	22	789	39	35,9	20,2
HALFETİ	1	15	198	12	13,2	16,5
HARRAN	2	26	920	20	35,4	46,0
HİLVAN	1	12	346	8	28,8	43,3
MERKEZ	11	212	7957	405	37,5	19,6
SİVEREK	5	36	2371	86	65,9	27,6
SURUÇ	4	31	1799	30	58,0	60,0
VİRANŞEHİR	4	54	1075	39	19,9	27,6
Genel Toplam	43	525	18.462	792	35,2	23,3

Kaynak: MEB, 2010b.

Şanlıurfa ilinde 43 mesleki ve teknik ortaöğretim kurumu bulunmaktadır. Toplam 525 dersliği bulunan bu okullarda 18.462 öğrenci eğitim görmektedir. Şanlıurfa'da Merkez ilçede yoğunlaşan mesleki ortaöğretim kurumlarında toplam 792 öğretmen görev yapmaktadır.

Tablo 22: Diyarbakır İli İlçelere Göre Mesleki Eğitim Göstergeleri

İlçeler	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı
BAĞLAR	1	24	1379	78	57,5	17,7
BİSMİL	4	44	1244	55	28,3	22,6
ÇERMİK	1	16	505	28	31,6	18,0
DİCLE	1	16	136	7	8,5	19,4
ERGANİ	5	44	1352	73	30,7	18,5
HAZRO	1	10	39	4	3,9	9,8
KAYAPINAR	2	53	2172	144	41,0	15,1
KOCAKÖY	1	21	508	16	24,2	31,8
LİCE	1	21	385	24	18,3	16,0
SİLVAN	3	25	942	47	37,7	20,0
YENİŞEHİR	10	170	7252	438	42,7	16,6
TOPLAM	30	444	15.914	914	35,8	17,4

Kaynak: MEB, 2010b.

Genel itibariyle Mesleki eğitim kurumları Diyarbakır'da Yenişehir ilçesinde yoğunlaşmıştır. Bu ilçede 7.252 öğrenci mesleki eğitim kurumlarında okumakta ve derslik başına 42,7 öğrenci düşmektedir. Bazı ilçelerde bulunan mesleki eğitim kurumları öğrenci sayılarının düşük olması mesleki eğitime talebin artırılması gerektiğini göstermektedir.

1.5 YÜKSEKÖĞRETİM

Gelişmiş ülkelerin kalkınma serüvenlerinin hemen hepsinde örgün eğitim kademelerinin sonuncusu olan yükseköğretimin etkisi büyüktür. Gerek profesyonel insan kaynaklarının yetişmesinde gerekse diğer eğitim kademelerinin gelişimine yaptığı etkiye bakılacak olursa üniversiteler geliştirmekte olan ülkeler için lokomotif rolü üstlenmektedir.

Temel eğitim kademeleri birey için asgari bilgi ve bilinç sermayesi vermekte iken yükseköğretim faaliyetleriyle hayatın her alanında hızlı değişimlere önyak olabilmektedir. Örneğin tıp alanındaki bir gelişme sağlık sektörüne, iktisadi bilimlerdeki ilerlemeler ekonomiye mühendislik alanındaki gelişmeler hayatı kolaylaştırmasına ve nihayet eğitim

bilimleri alanındaki gelişmeler ise diğer eğitim kademelerinde uygulanan yöntemlerin değişimine doğrudan etki yapmaktadır. Diğer taraftan üniversiteler ön lisans bölümleriyle sektörlerin ihtiyaç duyduğu ara ve uzman işgücü ihtiyaçlarının yetişmesine etki yapmaktadır. Kaliteli bir yükseköğretim, sanayi ile işbirliği halinde çalışması durumunda özel sektör için de hayati öneme sahiptir.

Bölgede yükseköğretim kurumu olarak Diyarbakır'da Dicle Üniversitesi, Şanlıurfa'da Harran Üniversitesi bulunmaktadır. Kuruluşu Diyarbakır'da 1974, Şanlıurfa'da 1992 ye uzanan üniversiteler bölge için yetişmiş insan kaynağı ve bilimsel araştırma ihtiyacına cevap vermeye çalışmaktadır.

Tablo 23: TRC2 Bölgesi Yükseköğretim Kurumlarında Okuyan Öğrenci Sayıları

YILLAR	Şanlıurfa	Diyarbakır	TRC2 Bölgesi	Türkiye
2005	7.215	13.690	20.905	2.181.217
2006	8.206	13.440	21.646	2.291.762
2007	8.699	13.087	21.786	2.372.136
2008	9.912	14.544	24.456	2.757.828

Kaynak: TÜİK, 2008.

Yıllar itibariyle yükseköğretimde okuyan öğrenci sayılarına bakıldığında 2005-2008 yılları arasında Şanlıurfa'da öğrenci sayılarında istikrarlı bir artış gözlemlenmekte, 2009-2010 öğretim yılı güncel verilerine bakıldığında da 12.313 öğrenci sayısı ile bu artışın devam ettiği tespit edilmektedir.

Diyarbakır'da 2007 yılına kadar öğrenci sayısında bir miktar düşüş görülmekte iken 2008 yılında Yüksek Öğretim Kurumunun öğrenci kontenjanlarında artışa gitmesi ile beraber yaklaşık öğrenci sayısı 1.500 kişi artmıştır. Son iki yılda da bu artışın devam ettiği ve 2009-2010 öğretim yılında 17.600 öğrenci mevcudu bulunduğu teyit edilmiştir. Türkiye genelinde yükseköğretim öğrenci sayısında yeni üniversitelerin açılması ve mevcut kontenjanların artırılması ile istikrarlı bir artış gözlemlenmektedir.

Tablo 24: Yıllara ve Ünvanlara Göre Yükseköğretim Personel Durumu

YILLAR	ŞANLIURFA					DİYARBAKIR					TÜRKİYE				
	Profesör	Doçent	Yardımcı Doçent	Diğer öğretim elemanı	Toplam	Profesör	Doçent	Yardımcı Doçent	Diğer öğretim elemanı	Toplam	Profesör	Doçent	Yardımcı Doçent	Diğer öğretim elemanı	Toplam
2005	41	37	193	517	788	141	73	220	366	800	11841	5769	15129	52046	84785
2006	46	56	191	506	799	155	68	256	741	1220	12773	6150	15844	54562	89329
2007	44	52	187	489	772	156	88	310	793	1347	13494	6867	18074	60331	98766
2008	52	79	223	419	773	157	84	307	738	1286	13662	7360	18538	60944	100504
TOPLAM	183	224	794	1931	3132	609	313	1093	2638	4653	51770	26146	67585	227883	373384

Kaynak: TÜİK, 2008.

Bölge illerindeki öğretim elemanı sayısının yıllara göre dağılımına bakıldığında Şanlıurfa ilinde öğretim elemanı sayısının fazla değişmediği buna karşın Diyarbakır'da 2006 yılında önemli bir artış 2008 yılında ise bir düşüş gözlemlenmektedir. 2008 yılı itibariyle Şanlıurfa ilindeki öğretim elemanlarının 46%'sı Profesör, Doçent veya Yardımcı Doçent kadrosunda iken Diyarbakır'da 42%'si bu kadrolarda bulunmaktadır.

1.6 DEĞERLENDİRME

TRC2 Bölgesindeki her iki ilde de nüfusun en büyük kısmını örgün eğitim çağındaki gruplar oluşturmaktadır. Eğitim göstergelerinde özellikle ortaöğretim okullaşma oranlarında gözlenen düşük değerler Bölge'de yapılacak eğitim yatırımlarının önemini göstermektedir. Ortaöğretimde meslek liselerinin tercih edilme oranı öncelikle Diyarbakır ilinde olmak üzere çok düşük seviyededir. İstihdam dönük faaliyetlerin planlandığı Bölge'de nitelikli insan kanyığı ihtiyacı düşünüldüğünde ortaöğretimde mesleki eğitime ağırlık verilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Okulöncesi eğitim ve okullaşma oranlarında Şanlıurfa ilinde gözlenen hızlı yükselme bu alanda ve dolaylı olarak ilköğretim kademesinde acil derslik ihtiyacını artırmaktadır. Okulöncesi eğitim göstergelerinde meydana gelecek iyileşmeler Bölgede diğer eğitim göstergelerini de etkileyecek nitelik taşımaktadır. Bu açıdan okulöncesi eğitim yatırımlarına öncelik verilmelidir.

Tüm eğitim kademelerinde gözlenen derslik ihtiyacının yanında Bölgenin taşınmalı ilköğretim uygulamalarında Türkiye genelinde ilk sırada yer alması Bölgede iyi bir eğitim organizasyonuna duyulan ihtiyacı da artırmaktadır. Bölgede özellikle şehir merkezlerinde bazı lokasyonlarda gözlenen derslik başına düşen öğrenci sayısındaki çok yüksek değerler acil çözüm gerektiren sorunlardandır. Bölge’de yetişkin eğitimi için yaygın eğitim alanında da önemli ihtiyaçlar bulunmaktadır. Ulusal ve uluslararası gelişmişlik endekslerinde yer alan en önemli göstergelerden biri olan Eğitim, Diyarbakır ve Şanlıurfa illerinin sosyo-ekonomik kalkınmasında kritik konumda bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- ATAUZ, A. (2004). Kentsel ve Bölgesel Araştırmalar Ağı, http://www.kbam.metu.edu.tr/published/egitim_nufus_kalkinma.pdf,01.05.2010.
- DPT (2003). İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayını.
- DİMEM (2010). İl Milli Eğitim Brifingi . Diyarbakır: Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğü.
- MEB (2010a). Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. 2009-2010 Eğitim Öğretim Yılı İstatistikleri-Örgün Eğitim-NET Okullaşma Oranları. Ankara: MEB.
- MEB (2010b). Milli Eğitim Bakanlığı MEİS Sorgu Modülü, <http://mebbis.meb.gov.tr>, 04.08.2010.
- ŞİMEM (2010). Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü. İl Milli Eğitim Müdürlüğü Brifingi. Şanlıurfa.
- TÜİK (2010a). Karşılaştırmalı Bölgesel İstatistikler Veri Tabanı, *6 yaş ve üzeri Nüfusun Okuryazar Durumu*. <http://tuikapp.tuik.gov.tr/Bolgesel/menuAction.do#>, 10.08.2010.
- TÜİK (2010b). Karşılaştırmalı Bölgesel İstatistikler Veri Tabanı, *Yüksek Öğretim İstatistikleri*. <http://tuikapp.tuik.gov.tr/Bolgesel/menuAction.do#>, 10.08.2010.

T. C.
KARACADAĞ KALKINMA AJANSI
Planlama Programlama ve Koordinasyon Birimi

EKLER

EK-1:Okuma yazma durumu ve cinsiyete göre nüfus (6 +yaş) - 2009

	ŞANLIURFA			DİYARBAKIR			TRC2 BÖLGESİ			TÜRKİYE		
Okuma yazma durumu*	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Okuma yazma bilmeyen	202.614	44.687	157.927	211.537	48.338	163.199	414.151	93.025	321.126	4.672.257	915.054	3.757.203
Okuma yazma bilen	1.022.464	569.980	452.484	1.012.909	571.569	441.340	2.035.373	1.141.549	893.824	57.344.379	30.039.678	27.304.701
DURUMU BİLİNEN	1.225.078	614.667	610.411	1.224.446	619.907	604.539	2.449.524	1.234.574	1.214.950	62.016.636	30.954.732	31.061.904
DURUMU BİLİNMEYEN	97.714	44.925	52.789	66.363	32.799	33.564	164.077	77.724	86.353	3.032.457	1.657.575	1.374.882
Toplam	1.322.792	659.592	663.200	1.290.809	652.706	638.103	2.613.601	1.312.298	1.301.303	65.049.093	32.612.307	32.436.786
ORANLAR												
Okuma yazma durumu	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
DURUMU BİLİNEN	92,6%	93,2%	92,0%	94,9%	95,0%	94,7%	93,7%	94,1%	93,4%	95,3%	94,9%	95,8%
DURUMU BİLİNMEYEN	7,4%	6,8%	8,0%	5,1%	5,0%	5,3%	6,3%	5,9%	6,6%	4,7%	5,1%	4,2%

Kaynak: TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı-Bölgesel Göstergeler, 2010

*Ulusal Eğitim İstatistikleri Veritabanı 27.05.2010 tarihi itibarıyla güncellenmiştir. Yabancılar kapsama alınmamıştır.